

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни, медичної екології та громадського здоров'я

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічних робіт
Едуард ВІСНЯЧКІВСЬКИЙ
01 вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНА МЕДИЦИНА ТА ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: І «Охорона здоров'я»

Спеціальність: ІІ «Стоматологія»

Освітньо-професійна програма: Стоматологія

Програму складена на основі освітньо-професійної програми «Стоматологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності ІІ «Стоматологія» галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 8 від 24 квітня 2025 року).

Розробники:

Професор Бабієнко В.В.

Ст. викл. Рожнова А.М.

Доцент Шанигін А.В.

Доцент Горошков О.В.

Доцент Коболев Є.В.

Доцент Ватан М.М.

Доцент Дубовик С.Л.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри гігієни та медичної екології

Протокол № 1 від « 27 » серпня _____ 2025 р.

Завідувач кафедри

Володимир БАБІЄНКО

Погоджено із гарантом ОПП

Анатолій ГУЛЮК

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з медико-біологічних дисципліни ОНМедУ

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з медико-біологічних дисциплін ОНМедУ Леонід
ГОДЛЕВСКИЙ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ . Володимир
БАБІЄНКО

(підпис)

(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Загальна кількість: Кредитів – 2,0 Годин – 60 Змістових підрозділів – 4	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність 221 «Стоматологія» Рівень вищої освіти другий (магістерський)	<i>Денна форма навчання</i> <i>Обов'язкова</i>	
		<i>Рік підготовки</i>	<i>I</i>
		<i>Семестр</i>	<i>II</i>
		<i>Лекції</i>	<i>10</i>
		<i>Практичні</i>	<i>30 годин</i>
		<i>Семінарські</i>	<i>0 годин</i>
		<i>Самостійна робота</i>	<i>20 годин</i>
		<i>Форма підсумкового контролю</i>	<i>залік</i>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета: оволодіння необхідними знаннями, навичками і набуття компетентностей щодо дослідження, аналізу та оцінки показників здоров'я населення, організації, ресурсного забезпечення та діяльності системи охорони здоров'я; засвоєння методики розробки з позицій доказової медицини рекомендацій з попередження і усунення шкідливого впливу чинників та з удосконалення організації медичної допомоги населенню, у т.ч. стоматологічної.

Завдання :

- засвоєння основних понять та концепції доказової медицини і біостатистики;
- засвоєння закономірностей формування та методики оцінки показників здоров'я населення, у т.ч. стоматологічного, та впливу на нього медико-соціальних, економічних, екологічних чинників, умов і способу життя;
- засвоєння теоретичних основ та методів оцінки системи охорони здоров'я, організації різних видів медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної, забезпечення її доступності та якості;
- засвоєння засад, напрямів, завдань системи громадського здоров'я, її функцій, структури;
- формування знань з наукового обґрунтування рекомендацій з попередження та усунення несприятливих соціально-економічних та екологічних чинників і умов на здоров'я населення,
- засвоєння принципів обґрунтування оздоровчих заходів для підвищення рівня здоров'я населення, промоції стоматологічного здоров'я;
- засвоєння принципів розробки заходів з підвищення якості медичної допомоги, у т.ч. стоматологічної

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

ІК - Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія», у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальних (ЗК):

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово

ЗК6. Навички використання інформаційних комунікаційних технологій.

ЗК7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК10. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК12. Прагнення до збереження навколишнього середовища

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальних (СК):

СК13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

СК15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

СК17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 7. Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань

ПРН 14. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

ПРН 15. Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

ПРН 16. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 20. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати:

- визначення соціальної медицини та громадського здоров'я як науки та предмету викладання, її значення для практики охорони здоров'я;
- теоретичні та методичні основи біостатистики;
- основні організаційні елементи статистичного дослідження;
- методичні основи та критерії вибору основних адекватних методів аналізу для перевірки статистичних гіпотез;
- теоретичні та методичні основи аналізу статистичних результатів, їх оцінки та описання з метою формування обґрунтованих висновків
- особливості трактування поняття «здоров'я», показники популяційного здоров'я;

- закономірності формування демографічної ситуації, її особливості в різних країнах;
- складові медико-соціального значення захворюваності та методи її вивчення;
- класифікацію факторів ризику, оцінку їх можливого впливу на здоров'я населення;
- основні принципи та види медичної допомоги населенню, особливості медичного забезпечення різних контингентів міського та сільського населення;
- організацію та зміст роботи медичних закладів і лікарів основних спеціальностей;

Вміти:

- визначати тактику організації статистичного дослідження, планування експерименту;
- визначати необхідні методи статистичної обробки даних досліджень;
- обчислювати статистичні показники, параметри статистичних сукупностей;
- запобігати, діагностувати та виправляти статистичні помилки;
- визначати методи графічного зображення результатів статистичного аналізу;
- оцінювати та аналізувати статистичні показники та параметри статистичних сукупностей;
- використовувати прикладні методи біостатистики для аналізу даних;
- визначати та здійснювати оцінку показників здоров'я із застосуванням відповідних статистичних методик;
- визначати та аналізувати показники захворюваності: загальної, інфекційної, госпіталізованої, на найважливіші соціально значущі захворювання, з тимчасовою втратою працездатності;
- обчислювати та оцінювати показники діяльності стоматологічних закладів чи підрозділів та лікарів-стоматологів.

Оволодіти навичками:

- проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень;
- обробки та аналізу отриманої соціальної, статистичної та медичної інформації;
- розрахунку, оцінки та аналізу статистичних показників;
- здійснення адвокації та комунікації у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації;
- проведення заходів профілактики хвороб серед населення, у т.ч. у співпраці з фахівцями громадського здоров'я;

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підрозділ 1. «Біостатистика»

Тема 1. Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицина, методи дослідження та її значення для практики охорони здоров'я.

- Соціальна медицина та громадське здоров'я – наука, яка вивчає закономірності громадського здоров'я та систему його охорони. Значення соціальної медицини для формування охорони здоров'я.
- Історія розвитку та методи соціальної медицини: статистичні, демографічні, історичні, експериментальні, епідеміологічні, економічні, соціологічні, методи експертних оцінок, моделювання, прогнозування.
- Теорія і практика доказової медицини, основні принципи доказової медицини. Поняття про клінічну епідеміологію. Класифікація епідеміологічних досліджень. Доказова

медицина та якість проведення клінічних досліджень. Біостатистика як основна складова системи доказової медицини. Основні етапи розвитку біостатистики.

Тема 2. Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних.

- Поняття про статистичні показники, їх види, форма представлення. Абсолютні дані, відносні величини, їх практичне значення. Показники інтенсивності та їх складові: загальні та спеціальні.
- Види відносних величин (інтенсивні, екстенсивні, відносної інтенсивності, співвідношення, наочності), методика їх розрахунку та методичні основи застосування для аналізу даних.
- Визначення, методика обчислення, значення та застосування в діяльності лікаря-стоматолога.
- Поняття та види структури медико-біологічних даних, структурні зміни, особливості їх аналізу. Графічні зображення медико-біологічних даних.

Тема 3. Варіаційні ряди. Середні величини.

- Варіаційні ряди, їх елементи, характеристики та параметри.
- Середні величини в діяльності лікаря, їх види, практичне значення, методи розрахунку.
- Поняття варіації, мінливість параметрів сукупності, методи оцінки. Середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації.
- Поняття про закони розподілу, їх види, характеристики.

Тема 4. Метод стандартизації. Аналіз динамічних рядів. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.

- Метод стандартизації. Суть, значення та застосування методу для виявлення впливу різних чинників ризику на показники здоров'я населення та діяльності лікувально-профілактичних закладів.
- Види рядів динаміки. Основні правила побудови та аналізу динамічних рядів при вивченні динаміки медико-біологічних явищ. Основні показники аналізу динамічних рядів. Основні прийоми обробки динамічного ряду з метою визначення тренду. Інтерполяція та екстраполяція в рядах динаміки.
- Поняття про фактори ризику. Показники ризику, методика їх розрахунку та аналізу. Абсолютний, додатковий ризик. Відносний ризик, додатковий популяційний ризик. Відношення шансів.

Тема 5. Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні та непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів. Кореляційно-регресійний аналіз.

- Параметричні методи оцінки вірогідності медико-біологічних досліджень. Середня похибка середньої та відносної величини, довірчий інтервал. Оцінка вірогідності різниці: критерій Ст'юдента, методика розрахунку, його оцінка, типові помилки використання.
- Поняття про непараметричні методи оцінки достовірності статистичних даних. Взаємопов'язані та незалежні сукупності. Критерій Вілкоксона. Критерій відповідності Хіквдрат.
- Кореляційно-регресійний аналіз взаємозв'язків чинників і результативних ознак у медичних дослідженнях.

Тема 6. Дизайн, методи збирання статистичного матеріалу та організація статистичного дослідження. Скринінг. Види опитувальників, методика складання.

- Організація та етапи статистичного дослідження. Програма статистичного дослідження. Мета та план статистичного дослідження. Джерела статистичної інформації.
- Методи статистичних досліджень за часом та ступенем охоплення. Методи збирання статистичної інформації. Поняття про вибіркоче дослідження. Об'єкт та одиниця спостереження.
- Види групувань. Види, правила побудови та заповнення статистичних таблиць.
- Методи безпосередньої реєстрації, вкопіювання та опитування. Види опитувальників та методика їх складання. Види запитань.

Підрозділ 2. «Статистика здоров'я населення»

Тема 7. Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.

- Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я»: загальнофілософський, індивідуальний теоретичний, індивідуальний практичний, популяційний. Здоров'я населення як умовне статистичне поняття, його медичні показники: демографічні (народжуваність, смертність, середня очікувана тривалість життя); фізичного розвитку; захворюваності; інвалідності.
- Провідні групи чинників, які впливають на показники здоров'я: рівень і спосіб життя людей, стан навколишнього середовища, біологічні фактори, доступність і якість медичної допомоги.
- Предмет і зміст демографії. Значення демографічних даних для характеристики здоров'я населення та практики охорони здоров'я. Статика та динаміка населення. Переписи населення. Постаріння населення, його медико-соціальне значення.
- Основні медико-демографічні показники: народжуваності, загальної смертності, природного приросту. Поняття про середню очікувану тривалість життя.

Тема 8. Методика обчислення та оцінка репродуктивного здоров'я та демографічних показників: народжуваності та смертності.

- Предмет і зміст демографії. Чисельність та склад населення. Показники народжуваності, загальної смертності, природного приросту: методика розрахунку та аналіз.
- Поняття про середню очікувану тривалість життя. Документи, які використовуються для вивчення природного руху населення.
- Показники смертності немовлят (малюкової): неонатальна, рання неонатальна, постнеонатальна смертність; мертвонароджуваність, перинатальна смертність. Методики визначення показників. Чинники, що впливають на формування рівнів малюкової смертності.

Тема 9. Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення.

- Поняття про захворюваність, мета її вивчення. Поняття про епідемічний та неепідемічний типи патології. Медико-соціальне значення захворюваності як провідної причини тимчасової та стійкої втрати працездатності. Вплив захворюваності на потреби забезпечення населення медичною допомогою, на здоров'я майбутніх

поколінь. Методи вивчення захворюваності, можливості застосування окремих методів, їх переваги та недоліки.

- Міжнародна статистична класифікація хвороб, травм і причин смерті, принципи її побудови та значення. Види захворюваності, які вивчаються в Україні. Розбіжності захворюваності міського та сільського населення, різних вікових і статевих груп.
- Інвалідність населення. Методика вивчення та обчислення показників. Особливості інвалідності внаслідок стоматологічних захворювань.
- Фізичний розвиток як показник стану здоров'я. Роль лікаря-стоматолога у вивченні та оцінці біологічного і морфо-функціонального розвитку.

Тема 10. Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників загальної захворюваності та її різновидів.

- Види захворюваності, методи вивчення захворюваності, їх переваги та недоліки. Облікові та звітні документи для вивчення захворюваності, правила їх заповнення. Міжнародна статистична класифікація хвороб.
- Характеристика захворюваності міського та сільського населення, різних вікових і статевих груп населення. Вивчення захворюваності за даними звертань по медичну допомогу. Загальна захворюваність: методика визначення показників первинної захворюваності та поширеності захворювань, їх оцінка, регіональні особливості та динаміка.
- Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань. Хвороби системи кровообігу, онкологічні, нервово-психічні захворювання, цукровий діабет, туберкульоз, ВІЛінфекція/СНІД, травматизм, алкоголізм, наркоманії та токсикоманії як медико-соціальні проблеми. Провідні чинники, що впливають на ці захворювання. Динаміка основних показників. Значення комплексного підходу щодо зниження окремих видів захворюваності.

Підрозділ 3. «Організація охорони здоров'я»

Тема 11. Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги.

- Порівняльна характеристика систем охорони здоров'я в світі: державної, страхової, приватної, змішаної. Система охорони здоров'я в Україні. Зміст і напрямки її реформування в сучасних умовах.
- Проблеми організації амбулаторно-поліклінічної, стаціонарної, швидкої та екстреної допомоги. Роль різних лікувально-профілактичних закладів та їх взаємодія в наданні первинної, вторинної та третинної допомоги. Особливості медичного забезпечення різних контингентів населення. Етапи надання медичної допомоги.
- Особливості здоров'я жінок і дітей. Репродуктивне здоров'я та його планування, динаміка його основних показників. Заклади системи охорони материнства та дитинства.
- Поняття якості та ефективності медичної допомоги, їх критерії. Стандарти якості медичної допомоги та медичних технологій. Застосування клінічних протоколів. Стандарти якості в діяльності стоматологічних закладів. Значення ліцензування та акредитації медичних закладів для забезпечення належної якості медичної допомоги.

Тема 12. Сімейної медицина. Первинна, вторинна та третинна медична допомога населенню.

- Сутність поняття «первинна медична допомога» (ПМД). Принципи організації ПМД на засадах сімейної медицини. Роль сімейного лікаря (загальної практики) в забезпеченні медичних потреб населення. Моделі роботи сімейного лікаря. Роль лікаря-стоматолога (сімейного стоматолога) у функціонуванні інституту сімейної медицини.
- Система організації надання вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги міському та сільському населенню. Структура, штати та діяльність різних видів лікувально-профілактичних закладів, що надають населенню вторинну та третинну медичну допомогу.
- Оцінка ефективності організації надання допомоги різним контингентам населення. Заходи для поліпшення організації і діяльності медичних закладів другого та третього рівня надання медичної допомоги.

Тема 13. Екстрена та невідкладна медична допомога населенню. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я.

- Організація служби екстреної медичної допомоги (ЕМД), її заклади. Центри екстреної медичної допомоги. Завдання станції (відділення) швидкої медичної допомоги (ШМД) та її функції.
- Організація ШМД у сільській місцевості. Взаємодія служби ШМД з різними медичними закладами. Пункти невідкладної медичної допомоги.
- Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я. Медицина катастроф. Актуальні проблеми міжнародного здоров'я. Біотероризм як серйозний виклик та глобальна загроза міжнародному здоров'ю в XXI столітті.

Тема 14. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям.

- Завдання та зміст роботи жіночої консультації та пологового будинку, їх структурні підрозділи. Експертна оцінка організаційних елементів медичного забезпечення вагітних. Взаємодія між жіночими консультаціями, дитячими поліклініками, будинками дитини.
- Завдання та зміст роботи дитячої поліклініки та лікарні, структурні підрозділи. Профілактична та протиепідемічна робота дитячої поліклініки.
- Основна облікова документація закладів охорони материнства та дитинства. Методика обчислення та аналіз показників їх роботи. Заходи удосконалення діяльності закладів охорони материнства та дитинства. Перинатальні центри.

Тема 15. Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.

- Оцінка стану здоров'я літніх людей, її особливості. Основні тенденції організації геріатричної допомоги в світі та Україні.
- Лікувально-профілактичні заклади (підрозділи) та інші заклади, що надають медикосоціальну допомогу літнім людям в Україні.
- Паліативна та хоспісна допомога: історія та принципи розвитку, медико-соціальне значення.

Тема 16. Організація медичної експертизи втрати працездатності. Тимчасова та стійка втрата працездатності, методика розрахунку показників.

- Завдання лікуючих лікарів при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Лікарсько-консультативна комісія (ЛКК): функції, склад, організація роботи. Причини тимчасової непрацездатності. Оформлення та порядок видачі листків непрацездатності при окремих видах і випадках тимчасової непрацездатності.

- Причини стійкої непрацездатності. Групи інвалідності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК), їх види та функції. Методика вивчення та обчислення показників інвалідності населення. Структура інвалідності по причинах та групах. Динаміка інвалідності. Особливості інвалідності внаслідок стоматологічних захворювань.

Підрозділ 4. «Організація стоматологічної допомоги»

Тема 17. Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.

- Характеристика стоматологічного статусу популяції. Критерії стоматологічного здоров'я, що підлягають вимірюванню. Роль біогеохімічних провінцій та рівня антропогенних забруднень у епідеміології стоматологічних захворювань.
- Облікові та звітні документи для вивчення стоматологічної захворюваності, правила їх заповнення, показники та індекси.
- Етапність і спеціалізація стоматологічної допомоги. Організація стоматологічної допомоги міському та сільському населенню. Виїзні форми надання стоматологічної допомоги.
- Організація стоматологічної допомоги вагітним та дітям. Дитяча стоматологічна поліклініка (відділення), функції, структура, аналіз роботи.

Тема 18. Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань.

- Поняття «промоція стоматологічного здоров'я» та його аспекти (загальнодержавний, громадський, біотичний тощо).
- Види, напрямки та рівні профілактики в стоматології (первинна, вторинна та третинна). Розділ профілактичної роботи лікаря-стоматолога.
- Індекси карієсу та гігієни порожнини рота, запального процесу ясен.

Тема 19. Заклади стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікарястоматолога та стоматологічної поліклініки.

- Значення стоматологічної міської (районної) поліклініки в системі медичної допомоги населенню, її завдання, функції, структура, аналіз роботи.
- Зміст і організація роботи лікарів-стоматологів міської (районної) поліклініки. Профілактична робота міської (районної) стоматологічної поліклініки та лікарястоматолога.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви тем	Кількість годин				
		Усього	У тому числі			
			Лекції	Практичні	Семинарські	СРЗ
Підрозділ 1. «Біостатистика»						

1	Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицина, методи дослідження та її значення для практики охорони здоров'я.	6	2	2	-	2
2	Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних. Варіаційні ряди. Середні величини.	3	-	2	-	1
3	Метод стандартизації. Аналіз динамічних рядів. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.	3	-	2	-	1
4	Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні та непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів. Кореляційно-регресійний аналіз.	3	-	2	-	1
5	Дизайн, методи збирання статистичного матеріалу та організація статистичного дослідження. Скринінг. Види опитувальників, методика складання.	3	-	2	-	1
Підрозділ 2. «Статистика здоров'я населення»						
6	Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.	3	-	2	-	1
7	Методика обчислення та оцінка репродуктивного здоров'я та демографічних показників: народжуваності та смертності.	3	-	2	-	1
8	Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення.	6	2	2	-	2
9	Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників загальної захворюваності та її різновидів.	3	-	2	-	1
Підрозділ 3. «Організація охорони здоров'я»						
10	Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги. Сімейної медицина. Первинна, вторинна та третинна медична допомога населенню.	6	2	2	-	2
11	Екстрена та невідкладна медична допомога населенню. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям.	6	2	2	-	2
12	Організація медичної експертизи втрати працездатності. Тимчасова та стійка втрата працездатності, методика розрахунку показників. Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	3	-	2	-	1
Підрозділ 4. «Організація стоматологічної допомоги»						
13	Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.	6	2	2	-	2
14	Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань.	3	-	2	-	1
15	Заклади стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікаря-стоматолога та стоматологічної поліклініки.	3	-	2	-	1
Всього годин		60	10	30	0	20

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ / СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ / ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

№	Тема	Кількість годин
1	Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицина, її значення для практики охорони здоров'я. Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.	2
2	Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення.	2
3	Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги.	2
4	Екстрена та невідкладна медична допомога населенню. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я.	2
5	Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.	2
	Разом	10

5.2. Темі семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3 Темі практичних занять

№	Тема	Кількість годин
1	Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Доказова медицина, методи дослідження та її значення для практики охорони здоров'я. Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.	2
2	Відносні величини. Графічне зображення статистичних даних. Варіаційні ряди. Середні величини.	2
4	Метод стандартизації. Аналіз динамічних рядів. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка.	2
5	Оцінка вірогідності результатів дослідження. Параметричні та непараметричні критерії оцінки вірогідності отриманих результатів. Кореляційно-регресійний аналіз.	2
6	Здоров'я населення: методологія вивчення та особливості демографічних процесів.	2
7	Методика обчислення та оцінка репродуктивного здоров'я та демографічних показників: народжуваності та смертності.	2
8	Загальні тенденції захворюваності населення. Інвалідність та фізичний розвиток як показники здоров'я населення	2
9	Методика вивчення захворюваності населення. Обчислення та оцінка показників загальної захворюваності та її різновидів.	2
10	Системи охорони здоров'я. Основні характеристики та організація надання медичної допомоги. Сімейної медицини. Первинна, вторинна та третинна медична допомога населенню.	2
11	Екстрена та невідкладна медична допомога населенню. Надзвичайні ситуації в охороні здоров'я. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги та медичної допомоги дітям.	2

12	Організація медичної експертизи втрати працездатності. Тимчасова та стійка втрата працездатності, методика розрахунку показників. Організація медичної допомоги людям літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога.	2
13	Стоматологічне здоров'я населення та організація стоматологічної допомоги.	2
14	Промоція стоматологічного здоров'я. Доказова профілактика стоматологічних захворювань.	2
15	Заклади стоматологічної допомоги населенню. Аналіз діяльності лікаря стоматолога та стоматологічної поліклініки. Залік.	2
	Разом	30

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до семінарських та практичних занять – вирішення ситуаційних завдань, засвоєння тестових питань, підготовка до виступу з рефератами, виконання тематичної презентації.	20
	РАЗОМ	20

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Форми навчання:

Дисципліна викладається у формі лекцій; практичних занять; організації самостійної роботи здобувача.

Методи навчання:

Лекції: мультимедійні презентації.

Практичні заняття: бесіда, вирішення ситуаційних задач, відпрацювання навичок, заповнення протоколів за темою занять, виконання лабораторних досліджень.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми поточного контролю: усне опитування, тестування, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних клінічних завдань, оцінювання активності на занятті.

Форма підсумкового контролю: залік.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, впевнено демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками,

	висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної клінічної задачі, не демонструє практичні навички під час огляду хворого та інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Бали з навчальної дисципліни для здобувачів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено у таблиці:

Національна оцінка за дисципліну	Сума балів за дисципліну
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння навчальної дисципліни. Конвертація традиційної оцінки в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету програмою «Контингент» за відповідною формулою: Середній бал успішності (поточної успішності з дисципліни) x 40.

За рейтинговою шкалою ECTS оцінюються досягнення здобувачів з навчальної дисципліни, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів, шляхом ранжування, а саме:

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

Шкала ECTS встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність), тобто його рейтинг. При конвертації з багатобальної шкали, як правило, межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» - оцінці «добре» тощо. Здобувачі,

які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Такі здобувачі після перескладання автоматично отримують бал «E». Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з навчальної дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма навчальної дисципліни
- Силабус навчальної дисципліни
- Мультимедійні презентації
- Методичні розробки до практичних занять
- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни
- Задачі для поточного контролю знань
- Задачі для підсумкового контролю знань
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Методичні розробки до лекцій

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Соціальна медицина та громадське здоров'я як наука. Методи соціальної медицини.
2. Цільові підходи до визначення поняття «здоров'я». Здоров'я населення як умовне статистичне поняття, його медичні показники.
3. Провідні групи чинників, які впливають на показники здоров'я.
4. Інвалідність населення. Методика вивчення та обчислення показників.
5. Фізичний розвиток як показник стану здоров'я.
6. Роль лікаря-стоматолога у вивченні та оцінці біологічного і морфо-функціонального розвитку.
7. Поняття «промоція стоматологічного здоров'я» та його аспекти.
8. Види, напрямки та рівні профілактики в стоматології. Суть санітарно-просвітницької роботи в стоматології.
9. Принципи, завдання та методи санітарної просвіти в стоматології. Розділ профілактичної роботи лікаря-стоматолога.
10. Індекси карієсу та гігієни порожнини рота, запального процесу ясен.
11. Біостатистика як основна складова системи доказової медицини, її значення для практики охорони здоров'я
12. Організація та етапи статистичного дослідження.
13. Об'єкт та одиниця спостереження. Джерела статистичної інформації.
14. Методи статистичних досліджень за часом та ступенем охоплення.
15. Методи збирання статистичної інформації. Види опитувальників, методика складання.
16. Види, правила побудови та заповнення статистичних таблиць.
17. Відносні величини: визначення, методика обчислення, значення та застосування в діяльності лікаря-стоматолога.
18. Графічні зображення медико-біологічних даних.
19. Варіаційні ряди, їх елементи, характеристики та параметри.

20. Середні величини в діяльності лікаря, їх види, практичне значення, методи розрахунку.
21. Поняття варіації, мінливість параметрів сукупності, методи оцінки.
22. Методи оцінки вірогідності медико-біологічних досліджень (параметричні).
23. Середня похибка середньої та відносної величини, довірчий інтервал.
24. Оцінка вірогідності різниці: критерій Ст'юдента, методика розрахунку, його оцінка.
25. Поняття про непараметричні методи оцінки достовірності статистичних даних.
26. Динамічні ряди. Визначення, типи та аналіз динамічних рядів.
27. Метод стандартизації: суть і значення.
28. Кореляційно-регресійний аналіз взаємозв'язків чинників і результативних ознак у медичних дослідженнях.
29. Скринінг. Методика оцінки чутливості та специфічності скринінгових тестів
30. Фактори ризику. Методика розрахунку показників ризиків та їх оцінка
31. Предмет і зміст демографії. Статика та динаміка населення. Переписи населення.
32. Показники народжуваності, загальної смертності, природного приросту. Поняття про середню очікувану тривалість життя.
33. Смертність немовлят (малюкова), її причини. Неонатальна смертність, мертвонароджуваність, перинатальна смертність, причини.
34. Поняття про захворюваність, мета її вивчення.
35. Методи вивчення захворюваності, можливості застосування окремих методів, їх переваги та недоліки.
36. Міжнародна статистична класифікація хвороб.
37. Види захворюваності, які вивчаються в Україні.
38. Медико-соціальні аспекти найважливіших захворювань.
39. Система охорони здоров'я в Україні. Принципи та організація.
40. Організація первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини.
41. Організація вторинної та третинної допомоги.
42. Організація стаціонарної допомоги населенню, забезпеченість населення ліжками, рівні госпіталізації. Госпітальний округ. Аналіз діяльності стаціонару.
43. Особливості медичного забезпечення сільського населення.
44. Організація акушерсько-гінекологічної допомоги. Репродуктивне здоров'я жінок.
45. Організація медичної допомоги дитячому населенню.
46. Організація медичної допомоги людям літнього віку. Хоспісна та паліативна допомога.
47. Екстрена медична допомога.
48. Поняття якості та ефективності медичної допомоги, їх критерії. Стандарти якості в діяльності стоматологічних закладів.
49. Експертиза тимчасової втрати працездатності: завдання лікуючих лікарів, лікарськоконсультативної комісії (ЛКК).
50. Види тимчасової непрацездатності, Порядок видачі та продовження листків непрацездатності при різних її видах.
51. Експертиза стійкої непрацездатності. Медико-соціальні експертні комісії (МСЕК).
52. Групи та причини інвалідності. Організація реабілітації інвалідів.
53. Характеристика стоматологічного статусу популяції. Критерії стоматологічного здоров'я.
54. Організація амбулаторно-поліклінічної стоматологічної допомоги міському населенню. Структура та завдання міської (районної) стоматологічної поліклініки

55. Стаціонарна допомога стоматологічним хворим. Стоматологічне відділення обласної (центральної міської) багатопрофільної лікарні, основні завдання, організаційна структура.
56. Особливості організації стоматологічної допомоги сільському населенню. Війзні форми надання стоматологічної допомоги.
57. Організація стоматологічної допомоги вагітним та дітям. Дитяча стоматологічна поліклініка (відділення), функції, структура, аналіз роботи.
58. Служба громадського здоров'я в Україні, її завдання та зміст діяльності.
59. Теоретичні основи управління. Закони, принципи та методи управління.
60. Мета та завдання Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), її структура, форми діяльності.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна :

1. Біостатистика : підручник / за заг. ред. В.В. Бабієнко Вінниця: Нова Книга, 2022. 178 с.
2. Громадське здоров'я: навчальний посібник [Грузева Т.С., Галієнко Л.І., Гречишкіна Н.В. та ін.]; за заг. ред. Грузевої Т. С., К.: Книга-плюс, 2021. 296 с
3. Oxford Textbook of Global Public Health, 6 edition. Edited by RogesDetels, Martin Gulliford, Quarraisha Abdool Karim and Chorh Chuan Tan. - Oxford University Press, 2017. - 1728 p.

Додаткова :

1. Громадське здоров'я: підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. - Вид. 3 - Вінниця: «Нова книга», 2013. - 560 с. Board Review in Preventive Medicine and Public Health. Gregory Schwaid. - ELSEVIER., 2017. - 450 p.
2. Medical Statistics at a Glance Text and Workbook. Aviva Petria, Caroline Sabin. - WileyBlackwell, 2013. - 288 p.
3. Donaldson's Essential Public Health, Fourth Edition. [Liam J. Donaldson](#), [Paul Rutter](#) - CRC Press, Taylor&Francis Group, 2017 - 374 p.
4. Jekel's epidemiology, biostatistics, preventive medicine and public health. Fourth edition. David L. Katz, Joann G. Elmore, Dorothea M.G. Wild, Sean C. Lucan. - ELSEVIER., 2014. - 405 p.
5. Oxford Handbook of Public Health Practice, Fourth Edition. Charles Guest, Walter Ricciardi, Ichiro Kawachi, Iain Lang. - Oxford University Press, 2012. - 656 p.
6. Primer of Biostatistics, Seventh Edition. Stanton A. Glantz - McGraw-HillEducation, 2012. - 320 p.
7. Збірник тестових завдань до державних випробувань з гігієни, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я. Навч. посібник. - Вінниця: Нова книга, 2012. 200 с.
8. Методи соціальної медицини / під ред. О.М. Очередько, О.Г. Процек. - Вінниця: Тезис, 2007. - 410 с.
9. Соціальна медицина і організація охорони здоров'я (для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних навчальних закладів України IV рівня акредитації. - К.: Книга плюс, 2010. - 328 с.
10. Щорічна доповідь про стан здоров'я населення, санітарно-епідемічну ситуацію та результати діяльності системи охорони здоров'я України. 2016 рік / МОЗ України, ДУ «УІСД МОЗ України». - Київ, 2017. - 516 с.

13. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

- Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
- Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
- Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
- Національна медична бібліотека США - MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
- Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net
- Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
- Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
- Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»:
<http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
- Журнал British Medical Journal www.bmj.com
- Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com